

Leto I

Štev. 20

Uredništvo in uprava:
Ljubljana,
Novi trg št. 4/II

ZBOR

Naročnina: letno Din 24.—
polletno " 12.—
četrtno " 6.—
Izhaja vsak drugi četrtek

GLASILO JUGOSLOVANSKEGA LJUDSKEGA GIBANJA ZBOR

Za Božič in Novo leto!

Zopet bomo postavili v kot božične jaslice. V zelen mah bomo stisnili revni hlev z božjim sinom na slami, pred njim bodo klečali papirnat angeljci, pastirji in trije kralji — vsi lepo skupaj v tovarstvu, ki ne pozna nobenih socialnih in razrednih razlik. Tudi bomo prižgali sveče, kot vsako leto.

Naj nam ne dopoveduje nihče, da se človeštvo kljub današnjemu do skrajnosti forširanemu materialističnemu in individualističnemu nazoru, kljub do blaznosti povečani tehniki materialnega in duševnega šnovanja ne bo zopet zamislilo v globoko simboliko rojstva Boga-človeka in njegovega gesla: »Mir ljudem na zemlji, ki so dobre volje!« Samo popoln cinik bo mogel trditi, da ni niti ene misli posvetil temu krščanskemu misteriju, da se ni niti z enim pogledom ozrl v meglene daljine otroških let, ko je bil ob strani staršev, bratov in sester ves prežet božičnih tajn — pa bi mu še ne mogli prav verjeti.

Zamislimo se v jaslice v kotu. Postalo nam bo naenkrat čudovito jasno, kako ves svet nekam drvi kot splašeni konji, kot stroj brez krmarja in krmila. Vidimo, da gonijo nekateri kolo življenja namenoma in preracunano v še hitrejši tek v zavesti: čim hitrejši tempo, čim večji nered, tem preje priredimo ali pa se obdržimo na oblasti; drugi (večina) pa spešijo in sopejo, da bi ne zaostali in nevede ter v paničnem strahu tudi samo povečujejo hirost. V te uboge človeške možgane hočejo stlačiti več, kot so po svoji narodi sposobni sprejeti. Kje je resnična zavora, ki bi ustavila to divjo hirost?

Življenje postaja vedno bolj zapleteno bolj nerazumljivo; posledica je večni nemir v srcih in pa strah pred samo eksistenco človeka. Človeštvo išče izhoda iz tega strahu kakor žival iz pasti, objema ga obup in srd; varovalke orjaškega mašinerije že pregorevajo druga za drugo, časopis je tiska debele napise o izbruhih zdaj v Afriki, zdaj v Aziji, pa tudi v Evropi — tik pred domačimi vrati. Eksplozije se množijo v svarično znamenje, da pride morda zdaj, morda malo pozneje do velikega izbruha vulkana in izliva smrtonosne lave. Denar se vali iz rok v roke in kupuje duše, značaje, ozemlja, države — cele narode, od katerih je vsak posameznik prepuščen neznanji usodi.

Vsi skupaj gradimo babilonski stolp. Pomeriti se hočemo z Bogom samim. Vedno višje gradimo; že se nam mešajo jeziki, že se ruši zgradba, ki je presegla človeško pamet. Previsoko smo gradili iz nespameti in iz strahu pred bičem priganjačev.

Iz jaslic pa odmeva glas: »Mir ljudem na zemlji!« Če bi ga razumeli, bi nam bilo v trenutku jasno, da rešitev človeka ni v pospešeni zapletenosti in v naraščanju utrditve življenja, temveč v poenostavljenju in zmanjšanju vprašanj na znošno in človeškimi možganom odgovarjajočo napetost; v razmišljanju z jasnim razumom, s čistim srcem in z ljubeznijo do svojega bližnjega, ki naj bo tem večja, čim bednejši je; v prenehanju nesmiselne borbe, cepljenja, predvsem laži in goljufije med množicami, katerim je treba odpreti oči, kje so njihovi pravi in resnični, lastni nešovinistični interesi novega nacionalizma, ne pa nemogoči utopistični in pogubni internacionalni interesi. Skratka: treba je napraviti red v glavah in dušah, ki tonejo v mlaki sedanjega nereda in pa odločen načrt za izhod iz kaosa.

V javnem življenju in delovanju je predvsem treba imenovati vsako stvar s pravim imenom; potrebna je odkritost brez gojiteljnih mask: če si demokrat, povej odkrito ali si pristaš resnične stanovske demokracije, ali pa liberalne laži-demokracije, ki le navidezno daje oblast ljudstvu, v resnici pa jo prepušča karikaturam parlamentov in goljufivim, nepravičnim volilnim sistemom; če si diktatorski absolutist, povej odkrito, da si za ukinjenje teh in onih ljudskih pravic in se ne skrivaš za ovčjo kožo demokracije, nacionalizma ali komunizma; če si nacionalist, povej, ali si pripravljen zanj žrtvovati vsaj svoj skriti denar, za ka-

tere se tako bojiš, ali celó življenje, dalje, priznati nacionalizem tistim, ki so ga že z dejanji dokazali — ali pa samo skrivaš za njegovo trobarvno kuliso svojo sebičnost; če braniš vero, povej odkrito, ali si za očuvanje čistega verskega življenja v smislu naukov na Golgoti trpečega Kristusa — ali pa si za Petrov novčič v tej ali oni obliki in za zlate ornate zavito gospodarsko in duševno izkoriščanje ljudstva pod licemersko pretvezo »socialnega« krščanstva. Če si internacionalen komunist, povej, ali si stoočstoten utopistični marksist, ki odklanja plačo, ki gre v tisoče in se ne jezi nad desetstiči inozemskih razrednih tovarišev-delavcev, ki mu v domačih tovarnah odjedajo kruh — ali pa obstoja vsa tvoja skrb za proletarijat v tem, da se preko krvi in razvalin dokoplješ do oblasti in s pomočjo anacionalnega židovstva uvedeš surovo, človeka ponižujočo diktaturo nad vsemi razredi, tudi nad proletarijatom ter moško izreči svoje komunistično geslo: Kar je tvoje je moje — kar je moje, pa ni tvoje; če si militarist, povej odkrito, če hujškaš na vojno in tudi če si za to plačan — če pa si pacifist, odklanjaj vzroke, ki bi mogli zaplesti človeštvo znova v vrtnec, predvsem ga ne cepi v dva tabora, za ali proti vojni, ko veš, da bi tedaj bil rezultat — vojna. Če si starostrankar, ne sili aktivno v današnji čas, ki je tako nov, da zahteva samo nove ljudi in borce. Če gledaš starokopitno samo na male probleme, ki jih je mogoče rešiti s starimi metodami in vidiš samo do konca svojega nosu, ne varaj z debelimi očali, da vidiš jasno ogromna vprašanja današnjega dne, ki zahtevajo nov sistem, nove metode, pravo revolucijo duha.

Skratka: Če si bedak, povej, da si bedak in ne hlini modričana; če si poštenjak, nastopaj pogumno povsod kot poštenjak; če si lopov, povej, kaj si in ne tlači nedolžne maske pred svoj spacen obraz!

Ti človek, ki pa nimaš nobene besede, ki te nihče ne vpraša za tvoje mnenje, ki si reven kot božje dete na slami v raztrganem hlevu — misli s svojo glavo, ne bodi žoga v rokah starostrankarskih cinikov, ne toni v apatijo in obup. V navidez neprehodni džungli življenja išči neprestano svoje resnične prijatelje, ki razumejo ogromne tokove današnjega časa ter gredo pogumno in ponosno svojo pot. Našel jih boš: ne med tistimi, ki ti morda hinavsko delijo podporo, zraven pa ti zaslužujejo um in vest; našel jih boš v najmočnejši stranki sveta, v »stranki zdrave pameti«, ki se je odrekla sebičnemu, materialističnemu in individualističnemu svetovnemu nazoru, pa se oklenila idealistične, univerzalistične organske miselnosti. Borba luči s temo.

Taj stranki pripada tudi naš »Zbor« kot resničen zaščitnik in bорец za človeško dostojanstvo in za pravice slehernega našega in tujega človeka mož in žena — brez razlike.

Ne zanašajmo se, da nas bo takšne, kakršni smo danes, prav sam božji Sin popeljal brez naše sožrtve iz močvirja v solčne pokrajine blagostanja. Pošten človek, odločen voditelj s človekoljubno idejo bo našel edino pravo in varno pot — s takim človekom in s tako idejo pa smo v »Zboru« zadostno preskrbljeni.

Glas razuma in srca vre iz božičnih jaslic. Glas resnice in pravice, glas ponižanih in razžaljenih, ki si želijo luči in solca. Glas nade!

»Mir ljudem na zemlji!«

Med rojstvom v Betlehemu in Vstajenjem pa je dolga trnjeva pot Golgofo. Tudi našemu ljudstvu je treba izpiti grenko kupo do dna. Zato je treba čuvati žerjavico upanja, da ne ugasne — česar pa slabič ne zmore. Zato so potrebni jekleni značaji. Potem pa pride Vstajenje, ničesar ga ne more preprečiti.

**Vesel in zdrav Božič, srečno in zmago-
no novo leto, tovariši!**

Gubec.

**Vsem našim tovarišem in prijateljem
ter njih družinam želi vesele praznike in
srečno novo leto**

Uredništvo in uprava lista

Stopamo v novo leto!

Prvo leto je za nami. Z zadoščenjem zremo nanj, kajti izpolnili smo svoje obveze nasproti našim tovarišem in prijateljem — naročnikom do pičice natančno in pravočasno ves čas. Naš list je vztrajal kljub vsem zaprekam na poti, katero si je začrtal, ne da bi odstopil od nje niti za las.

Imamo torej legitimacijo, da se obračamo na vse naše prijatelje z vabilom, naj pristopijo ne samo kot naročniki temveč tudi kot člani J. L. G. Zbor in razširjenega konzorcija lista »Zbora«, da s tem podpro pravično stvar.

Mi nimamo subvencij in fondov, naš list se izdržava samo s prispevki članov konzorcija in z naročnino. Težke žrtve doprinašamo v teh težkih časih. Od svojih skromnih dohodkov, od ust si pritrjujejo člani konzorcija prispevke, ki jih dajejo za list in organizacijo.

Naš list se širi, stroški se večajo. Zato apeliramo na vse pošteno misleče, pristopite v naš krog, žrtvujte tudi Vi po svojih močeh, doprinesite svoj delež k zmagi reda, miru, pravice in blagostanja. Vemo, da je še src, še vesti v ljudeh, ki ne bodo dopustili, da propade vse, kar je s potoki krvi, s trpljenjem in nadčloveškimi naporji pridobljeno. Verujemo, da se bodo oglasili, da si bodo sami nadeli prostovoljno žrtev za skupnost, da nam bodo napisali, da pristopajo v naš krog, ki je bogat na idealih, pa gmotno reven, močan po volji in borbeni energiji, pa zopet slab v sredstvih za borbo z zlatim teletom, okrog katerega plešejo seberadi liberalne demokracije.

Dopisnica, s katero izjavite, da ste pripravljeni pristopiti v konzorcij lista »Zbor« in v ta namen žrtvovati mesečno Din 100— zado-
stuje. Vse ostalo Vam sporočimo takoj nato. Din 100— pa lahko vpla-
čuje tudi več oseb skupno, samo naznaniti morajo, na katero ime naj
se glasi prispevek.

S prispevkom mesečnih Din 100— postane vsak član J. L. G. Zbora lahko član konzorcija »Zbora« z aktivno in pasivno volilno pravo in pravico udeležbe na vseh plenarnih sejah konzorcija.

Konzorcij lista »Zbora«

Ljubljana, Novi trg 4-II.

Naprej!

Cesto čitamo v listih, ki so vse prej kakor naši, članke, pisane povsem v ideologiji »Zbora«, tako da nehoti še enkrat pogledamo naslovno stran lista, če se morda le nismo zmotili.

Tako smo pred kratkim čitali v »Jutru« gospodarski članek izpod peresa g. inž. arh. Rada Kregarja. V »Slovenecu« nas pa večkrat iznenadi s takšnimi članki g. Drin. Oba hočeta uvesti načrtno gospodarstvo, oba kličeja po ustanovitvi gospodarskega sveta in zahtevata, da zastopniki stanov vodijo gospodarstvo v državi, ker uvidevata, da sedaj odločujoče institucije niso sposobne rešiti našega gospodarstva. Gos-
poda, samo še par korakov naprej!

Vsakdo se bo vprašal, odkod to spoznanje? »Zbora« morda niti ne čitata, še manj sta pa člana naše organizacije. Prepričani smo namreč, da bi niti »Jutro« niti »Slovenec« ne priobčevala njih člankov, če bi to bila. Oba pisca imata pač odprte oči za dogodke okoli sebe in po svetu sta brez dvoma prav s pridom čitala tuje časopise in kritično motrila življenje v sosednjih državah.

Nikdar nismo bili v nikakršnih stikih z imenovanimi gospodoma in vendar smo prišli do istih zaključkov! Ravno tako so prišli poprej posamezni pokreti v državi, ki so nastali povsem samostojno v različnih predejih naše domovine, do enakih zaključkov. Dočim so se pa ti pokreti, čim so

zaznali eden za drugega, strnili v eno celoto, v »Zbore«, oklevata oba imenovana pisca in iščeta rešitve v politični stranki.

Čudimo se, da konec poti zgrešita cilj. Treba je samo začeto smer držati in morala bi najti pravo pot. Ljudje, ki pravico in dobro dele po strankarskem pripadnosti, ne morejo rešiti našega gospodarstva, pa naj slede Drinu ali inž. Kregarju, ker se narodno gospodarstvo in njega posamezni deli ne dajo in ne smejo deliti drugače, kakor edinele po stanovih, ne pa v pridobitnike ali delavce tega ali onega političnega naziranja. Vsak gospodarski ukrep je dober in koristen ali pa več ali manj škodljiv, kar pa koristi klerikalnemu pridobitniku ali delavcu, ne more škodovati naprednemu ali socialističnemu.

Ker pa za politične stranke niso mero-
dajne koristi in napredek vseh, marveč le njih pristašev, je jasno, da niso sposobne delati v prid celokupnosti. Ker skušajo manjšati moč, ugled in vpliv nasprotnih strank, skušajo doseči to s tem, da oškodujejo, kjer in kadar le morejo, posamezne pristaše protivnih strank. Ker pa plačuje nasprotna stranka drago za milo, so enkrat pristaši te, drugič pa zopet nasprotna stranke udarjeni.

Narodno gospodarstvo pa je neneljiva celota! Vsak trgovec, obrtnik, delavec ali uradnik je član te celote. Čim bolj se pa tem posameznim drobem velike celote

godi, tem bolje stoji in prosperira narodno gospodarstvo. Vsak udarec pa, ki ga dobi kak posameznik, ali celo ves stan, se pa enakomerno razdeli na vse druge, da se ne more nikogar udariti, da tega ne bi tudi drugi čutili. Tako stranke z oškodovanjem nasprotnikov škodujejo trajno celoti in jo pomagajo uničevati.

To bodeta tudi oba pisca kot inteligenta

brez dvoma uvidela. Radi tega nam je neumevno, da kljub temu ostajata sredi poti, mesto da bi storila še korak dalje in pokazala hrbet političnim strankam, ki ravno onemogočajo in izključujejo izvedbo našega in njihovega programa! Če sta rekla A, recita tudi B! Naprej do konsekvantne izvedbe skrajnih logičnih zaključkov!

K. P.

Gospod »drin« spet bere levite svojim ljudem

v uvodniku »Slovenca« z dne 13. t. m.

»Jedro vprašanja« je naslov tega uvodnika, v čegar uvodu je najprej povedano, da ne piše »Slovenec« tako mnogo o komunizmu, ker bi se ga morda bal. Med drugim čisto točno navaja:

»Potem se tudi radi tega ne bojimo, ker dobro vemo, da bi se tudi v tem primeru, ko bi se vsa Slovenija in cela Jugoslavija zamaknila v komunistični paradiz — komunizem ne mogel uveljaviti, ker bi ga vsa ostala Evropa še mnogo manj trpela kakor pa ga je voljna trpeti v Španiji, ki je vsekakor bolj v kotu Evrope kakor pa je naša Jugoslavija.«

Nato pa nadaljuje:

»Pišemo in govorimo pa o komunizmu toliko tudi radi tega, da v tej zvezi opozarjamo na vsa socialna zla v naši družbi, ki dajejo poglavito hranivo komunistični propagandi. — — — Toda tudi pred nami in med nami je polno perečih socialnih vprašanj, ki jih brez ozira na komunizem in njegovo nevarnost moramo rešiti v imenu pravičnosti, ako naj zaslužimo ime krščanske družbe. — — — Glavna nevarnost, ki preti od boljševizma, je v tem, da se predstavlja svetu kot ideja, ki bi otela svet vseh njegovih gospodarskih in socialnih zadreg. Njegova sila je v tem, da stopa pred vse ponižane in razžaljene v imenu pravice. — — — Izživlja se in pridobiva pristašev ne zato, ker bi ozdravil socialne rane, ampak, ker neumorno brska po njih in jih opravičeno očita socialno otopeni Evropi. — — — To je vse res. Vendar problematike našega časa in naših razmer s tem, v jedru točnem odgovoru nismo rešili. Ta problematika je pa v tem, da boljševiki morejo v imenu pravičnosti, ki je nepokvarjeno zapisana v srce slehernega človeka, na naši družbi grajati stvari, ki so objektivno graje vredne in ki bi jih pri dobri volji bilo mogoče izboljšati. Z drugimi besedami: sodobna družba sama kopiči netivo, ki dobro služi komunističnemu požaru. Brez tega spoznanja ni samoozdravljenja! Vzemimo konkreten primer: Celi deželi in vsem oblastem je znano, da pri tem in tem podjetju delajo delavke recimo za 15 Din osem ur dnevno in da se mnoge celo od daleč vozijo in hodijo na delo. Cela dežela in vse oblasti vedo, da pri taki plači ni mogoče človeka dostojno življenje in da vrhu tega tako ravnanje pomenja grdo izrabljanje delovnih moči. In vendar se nikdo ne zga-ne, nikdo v tej krščanski družbi ne čuti potrebe, da bi proti takšnemu izrabljanju delovnega človeka nastopil, čeprav vsi vedo, da ima podjetnik dohodek, ki bi zadoščali za življenje 50 družinam. Toda v pod-

jetju naenkrat izbruhne stavka, povzročili so jo komunisti. Po nekaj dneh je podjetnik voljan, da plače zviša na 18 ali 20 Din, s čimer soglašajo in iskreno odobrava vsa javnost in vse oblasti. Toda kdo bo odsljed veljal v očeh onih delavk njih prijatelj in rešenik? Jasno, da komunisti, ki so v mezdnem boju prisilili podjetnika, da je zvišal plačo, mesto, da bi vse sam od sebe storil, kar je bilo pravično, ali da bi ga poklicana oblast pravočasno k temu prisilila.

Vse se torej suče okrog enega jedra: ali je v naši družbi toliko živega krščanstva (krščanstvo še daleč ni vse v tem, da gremo v nedeljo k sv. maši), da bo iz nje na osnovi krščanske pravičnosti mogoča obnova družbe, ali pa bo komunizem mogel izrabiti idejo pravičnosti, ki je zapisana v človeških srcih in jo porabiti v boju s — krščanstvom. Kdo je zmožen prenesti večjih žrtv: ali kristijan z vero v Boga, Stvarnika sveta in človeka, ali pa brezbožen materializem z vero v človekovo samoodrešenje? — vprašuje g. »drin.« Če pri koncu svojega odličnega članka — kot glas vpiočega v puščavi. Mi pa mu odgovorjamo: Brez dvoma kristijan, toda ne tisti, ki smatra, da je vse krščanstvo v tem, da gre k sv. maši ali pa, da jo celo sam bere. Ne tisti, za katere je dejal Krist: To ljudstvo me z ustnicami časti, njih srce pa je daleč od mene...

Nehote nam pri tem uhajajo misli na knjigo Osendovskega »Lenin«, o čije književni vrednosti ima vsak lahko svoje mnenje, v kateri pa je misel, ki je vsekakor vredna, da se zabeleži prav tukaj. Misel, ki jo je Osendovski položil v usta popu Visarijonu Černjavskemu, ko je le-ta iz lastne pobude obiskal Lenina:

»Misliš, da si ubil vero?« je tiho govoril pop. »Eh, ne! Zrušil si grško cerkev, ki je bila kakor golazen, ki se plazil po tleh, ker nima orlovskih peroti, da bi se dvignila v visok polet. Tako, kakor pravi naš Maksim Gorki: »Rojena, da se plazi, — vzleteti ne more!« Ti si razumel osramotitev in ponižanje prave vere in si jo prisilil k življenju od početka: od apostolov Kristovih, od tajnih shodov, mučeništva in prvih mož krščanstva! Osvobodil si gorečo vero iz okovov suženjske cerkve. Za to ti pri našam hvaležnost svojo in svoje male verne čredice!«

Pa ne, da bi se bil g. »drin« prepiral o potrebi kakšnega prerodenja krščanstva v XX. stoletju, da mu ne bo treba nekoč komurkoli »tiho govoriti« kot popu Černjavskemu?

Saj je tudi Krist dejal Nikodemu: »Ako se kdo iznova ne rodi, ne more videti božjega kraljestva...« T. Š.

Kdo bo rešil hrvatsko vprašanje?

V naši Jugoslaviji so od osvoboditve in ujedinjenja do 6. januarja — pa tudi še pozneje — vladali strankarski, liberalno-demokratski režimi. Vsi so zastoj skozi leta in leta poskušali ustvariti zadovoljujoče državnopravne odnose med Srbi in Hrvati. V jugoslovanski politični areni so lomili kopja okrog unitarizma in federalizma, čisto na zelo žalosten način.

Srbski strankarski politikanti so bili pristaši integralnega Jugoslovanstva ter narodnega edinstva takzv. srpskega in hrvatskega »plemena«. Zastopali so načelo unitarizma, »ker se en narod ne more sam s seboj sporazumevati«. Srbski starostrankarski voditelji so zahtevali državnopravno enostavno, preprosto državo. To svoje naziranje so sprovedli tudi skozi centralistično in unitaristično vidovdansko ustavo.

Hrvatski starostrankarski politikanti pa so zahtevali, da naj se Jugoslavija uredi federalistično v državnopravno svobodno državo. Naglašali so, da ni mogoče ogniti se srpsko-hrvatskemu narodnemu dualizmu, t. j. da so Hrvati poseben narod, kot Srbi ter da je zaradi tega potreben zložen tip države — federalizem, ker bi bili v sistemu unitarizma Srbi »pooblaščen«, Hrvati pa »podoblaščen«. Hrvatski staro-

strankarski voditelji so obtoževali Srbe, da hočejo s pomočjo unitarizma pretvoriti Jugoslavijo v Veliko Srbijo. Velikosrbska hegemonija pa bi v Jugoslaviji za Hrvate predstavljala suženjstvo, ker bi zadušila odlike hrvatske narodne posebnosti. Liberalno-demokratski hrvatski politikanti so torej v imenu svobodnjaškega načela svobode in pravice samoopredelitve narodov zahtevali »enakopravnost« in »ravnopravnost« s Srbi, da bi se tudi hrvatski narod mogel urediti v svoji državi, v okviru Jugoslavije. Hrvatski starostrankarski demokraci branjijo hrvatsko posebno narodno in državno individualnost od tkzv. nadvlade s strani Srbov v krogu jugoslovanske nacije in države.

Državno-pravnega odnosa Hrvatov in Srbov v Jugoslaviji niso mogli urediti liberalno-demokratski starostrankarski režimi, niti ni izgleda, da bo to državnopravno vprašanje sploh mogoče rešiti s političnim aparatom starih strank, klik in koterij. Starostrankarstvo niti na svojem najvišjem liberalno-demokratskem forumu, t. j. na ustavodajni skupščini (čeprav so v nji bili Hrvati zaščiteni od srbskega majoriziranja) ni moglo odstraniti srbsko-hrvatskega državnopravnega nesporazuma. Zaka? ne?

Odgovor je preprost: državno oblast v liberalno-demokratskih in pseudo-demokratskih režimih drži v rokah strankarske klike in razne javne in tajne koterije. Pri takih režimih narod, ljudstvo, ki je združeno in organsko povezano v svoje gospodarske stanovske in socialne skupine, sploh ne more pokazati svojega razpoloženja in svojih nazorov o stvarnosti.

V liberalno-demokratskih starostrankarskih režimih ljudstvo stvarno ne obstoja kot politični faktor, čeprav se strankarski priganjači in politikanti pri svojem drobnem delu toliko sklicujejo na »suvereni narod« in kričijo, da govorijo in delajo v njegovem imenu. V režimu svobodnjaške demokracije je ljudstvo v resnici razbito v atome, v razedinjene edinice, na slabotne družabne delce, ki vlečejo vsak na svojo stran — zvesti načelu najmanjšega odpora.

V liberalni demokraciji ne obstoja stvarno vladanje ljudstva. V starostrankarskih režimih, ki nosijo lažljivo ime »demokracija«, se družabni red enkrat nahaja pred prepadom anarhije in včasih vanjo tudi zaide — drugič pa zaide v nasilje tiranije kakršnegakoli strankarskega tribuna ali kake tajne klike.

Vsa njihova moč je v birokratskem centralizmu in v uradniškem kadru, ki je podrejen centrali. Zato so oni proti avtonomiji, samoupravi in dekoncentraciji oblasti — čeprav imajo o njih previdne in lepe dolge govore. Demokratski režimi so pogojeni po slabi brezoblični in prozorni oblasti. Zato se v liberalnih strankarskih režimih mnogo blodi in beži od odgovornosti. Vladati in izbegavati odgovornost pa ne pomeni korenitega dela, ki bi koristilo ljudski skupnosti. Vsaka odločnejša poteza slabe vlade se smatra za krivično in pristransko ukrepanje, ker se s tem volja trenutne politične večine vsiljuje manjšini.

Liberalno-demokratski starostrankarski režimi blodenja in nepremišljenih iznenadnih odločitev, porojenih najbolj pogosto iz strahu — nimajo ne ugleda, ne moči, da bi rešili velika državna vprašanja; kajti manjšina, ki bi bila nezadovoljna s sprejeto odločbo, bi jo smatrala kot nasilno in krivično. Za velike usodne odločitve sta potrebna močna država in močan politični sistem, ki je pravi izraz narodne duhovne gospodarske in socialne moči države. Zato starostrankarski režimi niso mogli, niti bodo kdaj mogli ustvariti zadovoljujoče državno-pravne odnose med Srbi in Hrvati v Jugoslaviji.

Jugoslovansko ljudsko gibanje »Zbor« je v nacionalnem in državno-pravnem pojmovanju Jugoslavije jasno izrazil svojo vodilno misel v prvi točki svojih Temeljnih načel:

»Srbi, Hrvati in Slovenci tvorijo jugoslovansko narodno, družabno in duhovno skupnost, katero vežeta krvno sorodstvo in zavest skupne usode. Jugoslovanskemu narodu kot celoti se podreajo vsi posebni interesi.«

Kakor nesmrtni kralj Aleksander I. Zedinitelj, tako je tudi »Zbor« črpal navdahnjenje za svoje osnovno pojmovanje narodnega in državnega edinstva iz čistega vrelca jugoslovanske narodne duše. Kralj Aleksander je dejal:

»Niti za trenutek ne smemo pozabiti, da narodno zedinjenje ni delo samo ene generacije ali posledica zgodovinskega slučajja. To je delo neprekinjenih naporov, večnih sil in rezultat moralnih in zgodovinskih tokov. Narodno edinstvo in državna celota ne morejo biti nikdar predmet kakršnihkoli pogajanj.«

Tudi Stjepan Radić je prežet z životvornim narodnim duhom v svojih mladih dneh govoril in pisal:

»Usode Hrvatov ni mogoče oddvojiti od usode Srbov in obratno.«

»Vse naše življenje mora biti prežeto s splošno narodno zavestjo, da bo vsak naš človek enako domač v Ljubljani, kot v Zagrebu ali v Beogradu.«

»Na potu k edinstvu moramo prenehati z obtožbami, kdo je kriv dosedanjemu razdor, kajti kdor hoče zediniti, ne sme obtoževati.«

Jugoslovansko narodno in državno edinstvo morajo izgraditi Srbi, Hrvati in Slovenci, sledeč primeru svojih narodnih velikanov, katerih hrvatenje, slovenstvanje in srbovanje ni motilo pri ustvarjanju žive jugoslovanske misli o narodnem edinstvu. Le-to se pa ne more ustvariti z liberalno-demokratskimi metodami, z metodami demokratskih »integralnih« ali »sintetičnih« Jugoslovancev, niti z unitaristično-birokratskim centralizmom, niti z nasiljem. Pravo organsko narodno edinstvo je mogoče ustvariti samo z delom živih organskih sil

našega narodnega, zavednega gospodarstvenega bitja.

Naroda ne predstavljajo zbirke posameznikov na volilnih spiskih, temveč njegove gospodarske, socialne in kulturne skupine, navdahnjene z istim ustvarjalnim duhom in z ljubeznijo napram celoti. Do danes v izgraditvi jugoslovanskega narodnega in državnega edinstva niso prišli do izraza ravno ti najvažnejši nacionalni činitelji, ker so jih od upliva na oblast odtrgali starostrankarski politikanti s svojimi klikami. Zanje se jugoslovanski državni problem ne more reducirati na zgolj administrativno reformo bodisi v unitarističnem, ali federalističnem smislu. Oni razumejo Jugoslavijo pravilno in jo želijo kot nedeljivo celoto, v kateri bi se narodne tvorne sile najučinkoviteje razvijale v pravo smer na korist delov in celote narodnega organizma. Gospodarska delavnost se uspešno razvija samo, če načrtno in organsko obla-me ves državni organizem; kulturna delavnost je najplodonosnejša, če se razvija svobodno v smislu naravnih raznovrstnosti narodnega življenja.

Torej: Jugoslovansko se ne sme nasilno ustvarjati, še manj pa se sme umetno, administrativno in sicer ovirati naravnega toka zedinjevanja našega naroda v eno nedeljivo celoto!

Ko bo ta zavest prodrla in postala splošno-narodno prepričanje, potem bo tolikanj zlorabljeno in osvojevano narodno edinstvo slavilo svojo zmago in prineslo žarko luč v vsa »posili« vprašanja unitarizma in federalizma v sedanjosti — pa tudi v hrvatsko vprašanje katero je zaenkrat postalo naša »kronična bolezen«, ki nas ovira na naši poti navzgor.

Beri, kar ni zapisano!

(Sodobno geslo potrebno vsem bralcem dnevnega tiska.)

Uvod.

Homme rule — irsko vprašanje je že pred mnogo leti pod vodstvom Irca Parnella stalo tik pred rešitvijo. Parnella so namreč podprli v parlamentu tudi angleški konservativci, visoka duhovščina in plebistvo, tako, da je imel Parnell dovolj vzroka, da upa na skorajšnjo zmago.

Irski nasprotniki pa so odnekod izvedeli, da ima Parnell razmerje z neko poročeno gospo. Razbodbali so to po časopisu, angleški konservativci so se z zgražanjem odvrnili od Parnella, in tisto, kar so hoteli irski nasprotniki, se je zgodilo: homme rule je padel v vodo za dolgo dobo let!

Ni to osamljen slučaj, da so se na tak način, s katerim se izogne vsem neprijetnim političnim razglabljanjem, reševala vprašanja notranje, pa tudi zunanje angleške politike. Samo, če je šlo za zunanjo politiko, se je delalo vitez, kakor da bi šlo za notranjo, če se že ni moglo skriti, da ne gre za — žensko.

Tako. Sedaj po tem uvodu pa priobčujemo kratko časopisno reportažo kot primer za tisto, kar smo v naslovu povedali.

Pred leti so poročali časopisi, da je v Ženevi ostro nastopil proti komunizmu vodja pokreta pro Deo nadškof Canterburyški.

Pred kratkim je poročal »Slov. narod«, da je bil Edvard VIII. član škotske frama-sonske lože, kar je ostal tudi kot vojvoda Windsorski.

Še prej so poročali vsi svetovni listi, da je bil angleški kralj Edvard VIII. letos v Dalmaciji, da je imel aeroplan seboj ter da je potem odšel z jahto v Turčijo. Kako in po kateri poti se je vrnil Edvard VIII. iz Ankare, glavnega mesta Turčije na Dunaj, ne poroča niti »Slov. narod«, niti kateri drugi list.

Ko se je Edvard VIII. vrnil na Angleško, je nastopil nadškof Canterburyški javno proti — njegovi poroki z gospo Simpson. Kralj Edvard VIII. je postal vojvoda Windsorski in je odpotoval iz Anglije.

Baldvin javno izjavlja, da nima Anglija z nikomur nikake sklenjene zveze glede Sredozemlja.

Inozemski listi poročajo, da se je princ regent Pavle vrnil iz Londona preko Berlina v Jugoslavijo, naši listi pa poročajo, da je zopet v Jugoslaviji.

Svetovni tisk oznanja za Božič sporazum London-Rim v Sredozemlju.

»Delavska politika« z dne 19. t. m. pa vzklika: »Kaj bi dal fašizem, da se Edvard VIII. ni odpovedal prestolu! Anglija uči in mi smo ji lahko hvaležni za njen nauk... Mi pa tudi, pristavljamo mi...

Politični sporazum v državi na škodo slovenske industrije

Pod gornjim naslovom ponatiskuje »Trgovski list« z dne 15. t. m. uvodnik »Jugoslovenskega Lloyd« ter objavlja svoj odgovor nanj. Ker je oboje zelo značilno, objavljamo oboje v celoti.

Kaj pravi »Jugoslovenski Lloyd«:

Na kratko povedano pravi članek: Industrija, ki ima v slovenskem gospodarstvu dominantno pozicijo, živi večinoma od trgov izven Slovenije. Državna industrijska politika se je dosedaj preveč ozirala na Slovenijo. Marsikateri zaščite so bile vpeljane le zaradi slovenske industrije, ki je obstajala že ob zedinjenju in ki ni bila tako nacionalizirana, kakor bi morala biti. Ustanavljanje in razširjanje tvornic v hrvatskih in srbskih pokrajinah se je dostikrat oviralo z izgovorom, da takšna industrija obstoji že v Sloveniji in da ta za naše razmere zadostuje.

Pa tudi naša (t. j. hrvatska in srbska) rudarska podjetja so morala, zlasti kar se tiče premoga, omejiti svojo proizvodnjo zaradi premogovnikov v Sloveniji. Naglašalo se je, da je to potrebno zaradi socialnih momentov, kakor da ti ne bi bili tudi v Hrvatski, Bosni in Srbiji. Isto bi se moglo reči glede kemične, papirne, železne in še neke druge industrije. Kakšna gonja da je samo bila proti Zenici, da niti ne govorimo, v kako težavnem položaju so zaradi monopolnega stališča slovenske industrije nekatere druge industrije, kakor papirna, premogovna, itd.

Kljub temu, da so izvenslovenski kraji glavna konzumna področja slovenske industrije, se mora konstatirati, da se o tem v Dravski banovini ne vodi dovolj računa. Še naprej se obnaša Slovenija kakor da bi bila neki »corpus separatum«. V Sloveniji najde tujec preje zaposlitev kakor pa naš človek, ki ni Slovenec. Slovenska industrija tudi malo razstavlja na Zagrebškem zboru in ne dela za sebe one propagande, ki bi jo morala delati, ker so vendar kraji, ki gravitirajo k Zagrebu njeni najboljši odjemalci. Tudi v turističnem pogledu je Slovenija navezana na hrvatske goste.

Iz vseh teh razlogov, da je treba revivirati našo dosedanje notranjo industrijsko politiko. Najprej je treba vpostaviti čiste račune in nato zaščito industrije prilagoditi interesom glavnega in večjega dela naroda in države. »Slovenska industrija mora v upoštevanju tega edino pravilnega stališča najti pota za svoje nadaljnje delo in razvoj in pri tem bodo gospodarski zakoni konkurence, sposobnosti, ponudbe in povpraševanja normalizirali odnose in omogočili vsem življenje na pravičnejši in znošnejši podlagi.«

Zaključek članka, ki je zlasti važen, pa se glasi:

»Gospodarski krogi (hrvaški) naglašajo vse to sedaj zlasti zato, ker smo nedvomno pred bližnjimi dnevi, ko se bodo začela reševati velika vprašanja hrvatsko-srbskega sporazuma. Če ti krogi še tako uvidevajo prvenstvo nekaterih političnih momentov, vendar smatrajo, da se pri sporazumevanju ne smejo izpustiti izpred oči niti gospodarska vprašanja, zlasti pa industrijska politika ter smatrajo zato, da bodo v tem pogledu potrebne neke decentralizacije in samouprave, te pa da potem šele ustvarijo ono harmonijo, ki je potrebna za interese celote. Pri tem je treba predvideti vse, kar je potrebno, da se onemogočijo razni politični in gospodarski »jezički na tehničnem profiliranju tretjih na račun prepira dveh.«

Kaj pravi »Trgovski list«:

Ne da bi se spuščali v politični del vsega vprašanja, moramo vendarle pripomniti, da bo zelo slab sporazum, če se bo skledal na škodo tretjega. In dobro bi tudi bilo, da bi duševni očetje vsega tega članka malo preudarili, če niso le neprostovoljni pomagači za druge cilje, ki hočejo obvladati sploh ves jugoslovanski trg. Ni vendar nobena skrivnost, katerim tujim podjetjem v naši državi je slovenska industrija najbolj na poti!

Pa preidimo le na strogo gospodarsko plat vsega vprašanja — na zavidljivo »monopolno položaja« slovenske industrije.

Pred vojno je bila v Sloveniji razvita predvsem naslednja industrija: železna, papirna, usnjarska, strojna, lesna, tobačna, mlinska, slarnikarska, pivovarniška, cementna, poleg tega pa so bile še večje tovarne v Trzinu, Rušah itd.

Kako je z vso to industrijo po vojni in kako je z njenim »monopolnim« položajem?

Mlinska je propadla popolnoma, ista usoda je doletela slarnikarsko, v veliki meri cementno in tudi lesno. Usnjarska dela danes z nekaj več ko 30 % svoje kapacitete, papirna je znatno manj zaposlena ko pred vojno in rotacijski papir iz Avstrije spodriva skoraj popolnoma rotacijski papir iz Vevč, tako zelo je papirna industrija brez zaščite. Kako je s premogovno industrijo, o tem smo pisali že neštetokrat. Premogovne dobave železnicam se slovenskim premogovnikom stalno nižajo in samo od l. 1929. dalje so se znižale za polovico, da je na tisoče rudarjev v premogovnih revirih brez posla. Iz daljnega timoškega basena se dovažajo premog v Slovenijo, a najdejo se ljudje, ki bi hoteli govoriti o »monopolnem položaju« slovenske industrije! Pivovarniška industrija je v resnici zaščiten, toda ne zaradi slovenskih pivovarn, temveč zaradi pivovarnarjev na jugu, ki so vseskozi zelo mogočni gospodje! A še tu je treba opozoriti na celo vrsto pivovarn, ki ne delajo več, tako n. pr. velika Gössova v Mariboru.

Kako je z zaščito strojne industrije je tudi že bilo dostikrat govora. Delavce so morale odpuščati Strojne tovarne in livarne v Ljubljani, ker so se sesalke naročale raje v tujini kakor pa v Ljubljani! Ljubljana, ki je imela pred vojno tri velike strojne tvornice, ima danes samo eno in še ta dela v zmanjšanem obsegu, stara ljubljanska zvonarna pa je sploh prenehala. In kaj je bila tobačna tovarna v Ljubljani pred vojno in kaj je danes! Kje je torej ono tako zelo poudarjeno pospeševanje industrije v Sloveniji?

Napredovala pa je Kranjska industrijska družba! Toda ne zaradi podpore iz centra, temveč zaradi svoje lastne sposobnosti. Tako težkega stališča, kakor ga je imela po preobratu KID, ni imela skoraj nobena druga industrijska družba, saj so se znašla njena podjetja nakrat kar v treh državah! Kako pa se železna industrija v Sloveniji podpira, o tem priča Zenica zlasti v zadnjem času dovolj jasno.

Predaleč bi zašli, če bi za vsako tvornico posebej razlagali, kako je z njenim razvojem in s pospeševanjem slovenske industrije. Zadostuje, da omenimo le nekatera največja industrijska podjetja v državi, ki imajo svoj sedež izven Slovenije, a tudi v Sloveniji zelo močan odjem. Da omenimo le nekatera: »Tivar«, »Baf«, »Schicht«, »Meim«, »Frank«, »Chromos«, vse sladkorne tvornice, drž. tovarne svile in preprog, velika državna podjetja v Kraljevu, Kragujevcu itd., itd. In nadalje vsa velika zastopstva največjih tujih elektrotehniških podjetij, rafinerij itd.

Ali naj obrnemo kopje in začnemo mi govoriti, za katere tvornice je še dovolj prostora v Sloveniji? Silno dvorezno je namreč stališče, ki ga je zavzel članek iz hrvatskih gospodarskih krogov in če bi to njegovo stališče v zadnji konsekvenci zmagalo, potem bi ga morda bilo samega strah!

Pa še na nekaj naj cenjeni članek pomisli! Slovenija je agrarno pasivna dežela, ki plačuje desetine in desetine milijonov na leto Hrvatski in Srbiji za pšenico, koruzo, vino, živino, perutnino in tobak! Da more te milijone plačevati, jih mora tudi zaslužiti. A drugod ko v industriji, trgovini in obrtu jih ne more zaslužiti. Ali bo torej v resnici Hrvatska na dobičku, če ubije svojega konzumenta v Sloveniji?

Pa ne glede na vse to, mora dobra državna industrijska politika upoštevati še en razlog. Slovenska industrija plačuje najvišje davke in zato je tudi v državnem interesu, da more slovenska industrija te davke zaslužiti. Zato bi bilo samo pravilno, da se ne bi dopuščalo ustanavljanje novih tvornic, če bi zaradi tega nastala hipertrofija! Toda žal to edino pravilno stališče pri nas splošno ne velja in nove tvornice se dovoljujejo iz čisto drugih vidikov.

Končno pa treba omeniti še to, da nikjer v Jugoslaviji niso delavske mezde tako visoke ko v Sloveniji, nikjer pa tudi socialno skrbstvo tako dobro organizirano, ko baš v Sloveniji. Zato bi pomenilo uničenje slovenske industrije tudi znižanje delavskega standarda in račun tega nepremišljenega dejanja bi ne plačala le Slovenija, temveč tudi vse delavstvo v državi. A tudi vsi komentiranti, ker bi v istem hipu, ko bi prenehala slovenska industrija, prenehala tudi konkurenčna borba in bi se vse cene industrijskih izdelkov dvignile.

V nemogoče položaje bi zašli, če bi se tako važna in dalekosežna vprašanja, ka-

kor je vprašanje slovenske industrije, reševala po željah raznih preveč razgretih lokalnih patriotov. V takšnem primeru bi dobili same razvaline, katerih bi morda nepoboljšljivi zavidežji bili veseli, ki bi pa pomenile pogin naroda. Slab sporazum bi doživel, če bi ga zidali na medsebojnem uničevanju! Rešitev je le v sporazumu, ki bo prinesel nove razvojne možnosti vsem! Samo v tem je in ostane rešitev.

Dobro pa je, da je »Jugoslovenski Lloyd« opozoril, kako si nekateri zamišljajo bratski sporazum, in slovenska industrija, pa tudi slovenska javnost naj na to opozorilo ne pozabi!

Kaj pravimo mi:

Oba članka sta zelo poučna tako za bivše kakor tudi za sedanje strankarske »federaliste«. Stvar se je namreč tekem časa prav temeljito zasuknila. Bivši federalisti so danes dejanski centralisti, bivši centralisti pa današnji navdušeni federalisti. Oboji seveda začasno do nadaljnjega. Čisto po trenutni strankarski konjunkturi pač...

Torej, kakor rečeno, poučna sta ta dva članka za obe pasmi »federalistov«, ker obojima kažeta, kako bi potem samo »obračali kopja« in se pogajali, kje bomo zaslužili milijone, ki jih plačuje agrarno pasivna Slovenija Hrvatski in Srbiji za pšenico, koruzo, živino, tobak itd., kakor se sedaj pogajamo k Francijo, Anglijo, Avstrijo, Madžarsko itd. Seveda, gospoda federalisti, prav tako je in ni nič drugače, če ni skupne misli, ki prešinja vse, če ni občutja skupnosti! Za kontingente bi se pogajali ob Sotli kakor ob Karavankah! Prav malo bi se potem brigali v »državah« preko Sotle, kam z našimi ljudmi, ki bi na v obeh člankih opisani način ostali v Sloveniji brez dela, in s tistimi, ki bi prišli brez dela iz Hrvatske in Srbije, da napravijo tam prostor Hrvatom in Srbom. V Ameriko danes ne morejo naši ljudje, ker so tam zaprta vrata. Ali pojdejo na luno, če postavimo že ob Sotli zid? Pa tudi s kontingenti bi nam kmalu slaba predla. Naše industrije, kakor je že iz obeh člankov razvidno, prav kmalu ne bi tam več rabili, po čem bi pa potem plačeval naš mali človek moko od »preka«?

Rešimo družino

kliče »Slovenec« dne 13. t. m. in pravi:

»Čeprav to resnico sramežljivo samim sebi prikrivamo, čeprav jo prikrivamo tudi naši javnosti, je vendarle prišel čas, ko jo bo treba povedati. Z nevarnostjo ni treba strašiti, kadar je še daleč in se jo lahko brez razburjenja ognemo, toda kadar je pred durmi, bi bilo zločinsko početje, če bi ji kazali smehljajoči obraz samo zato, da bi se nikdo ne vstrašil. Nevarnost je pred durmi tudi naše dežele. Nevarnost se pa imenuje: razpad naše družine.

Števila rojstev so v naši deželi še sorazmerno visoka v primeru z drugimi državami, ki jih polagoma razkrajajo črv sebičnosti in pohlepa po telesnem udobju. To je res, toda vsako leto opažamo, kako hitro rojstva tudi pri nas nazadujejo, s kakšno presenetljivo naglico tudi pri nas padajo leto za letom in kako se strah pred otrokom tudi že pri nas širi iz mest ven na naše podeželje, kjer pustoši po domovih naših delavcev in kmetov. — Ali na primer nimamo tako imenovanih krščanskih mož in žena, ki s svinčnikom v roki računajo na koščku papirja, če se sploh še »splača« imeti otroke ali enega otroka več? Čisto kapitalistična naziranja, v katerih ni niti trohe krščanskega duha, določajo danes tudi v tako imenovanih krščanskih krogih število rojstev, s katerim se naj ponaša družina.

Mi smo takoj v prvi številki našega lista objavili članek o ogroženosti družini radi zgrešene finančne, gospodarske in socialne politike, ker se predobro zavedamo, da mora vprav družina služiti za državno podlago narodne skupnosti, kakor govori program in duh jugoslovanskega ljudskega gibanja Zbor, ki vidi le celoto — državo in ne stranke in ne jemlje niti države niti vere v zakup za — stranko. Družini je posvečeno več programskih točk Zbora in vse izzvene v eno: slehernemu članu narodne družine je zajamčeno, da s poštenim delom vzdržuje sebe in družino!

Ali pa ni pomislil tudi »Slovenec«, ko piše o beli kugi v družini, da mora biti vse to posledica nečesa, posledica nekega vzroka? Vsaj »Slovenec« bi vendar moral vedeti, da ni učinka brez vzroka. Zakaj se tedaj »Slovenec« ne potruzi, da najde vzroke teh posledic? Zakaj se potem ne potruzi še dalje, da ozdravi vzroke, da ne

OPOZORILO NAROČNIKOM

Ta številka ni izšla zadnji četrtek, ker je izšla danes kot božična številka.

Prihodnja številka izide po Novem letu.

UPRAVA LISTA.

Skratka, nam Slovencem, ravno nam Slovencem bi se prav lahko zgodilo, da bi pri strankarskem sporazumu med beograjsko in zagrebško čaršijo prišli iz dežja pod kap, ne samo na škodo slovenske industrije, temveč vseh ljudskih stanov, pa v korist tistim tujim ciljem, ki hočejo obvladati sploh ves jugoslovanski trg! To je naenkrat izprevidela celo »Delavska politika«, ki sicer trobi močno po mačkovsko, pa prizna dne 19. t. m. z ozirom na ista dva članka, da bi to bil sporazum na račun tretjega, zlasti pa na račun delavstva, s tem, da bi se njegov socialni položaj potisnil za vso državo pod sedanjim nivo. Pravi, da takega sporazuma delovni narod ne more imeti v mislih ali si ga celo želeli. Kakšen sporazum je pa pričakovala »Delavska politika« od — strank; ali, kakor se ona rada izraža, od demokracije? Sicer se pa mardochajci (marksisti) dobro zavedajo, da drugačnega od strank tudi dobiti ne morejo, pa forsirajo prav tega, da bi iz novega, še povečanega nezadovoljstva črpali koristi za — sebe!

Mi pa pravimo: Harmonije, ki je potrebna za interese celote, vsega ljudstva in države, ne bodo nikdar ustvarile stranke, temveč edino le ljudski stanovci z organskim gospodarstvom brez kapitalističnega načela ponudbe in povpraševanja in brez strankarskega načela »profitiranja tretjih na račun prepira dveh«. Pač pa tem bolj po V. točki temeljnih načel Jugoslovanskega ljudskega gibanja Zbor, ki se glasi:

»Jugoslovansko gospodarstvo je celota, katere odnosi so v medsebojni odvisnosti. Osnove in razvitek celotnega gospodarstva odreja gospodarski načrt, ki ga bodo sestavile gospodarske skupine s sodelovanjem države.«

Samo tak sporazum bo prinesel nove razvojne možnosti vsem, ustvarjajoče navdušenje povsod!

bo posledic? Kajti po toči je prepozno zvoniti!

Pa vprav ljudje okrog »Slovenca« so imeli že poldrugo razdobje med dvemi kresnimi nočmi prav vse na razpolago, da odpravljajo kar vzroke, da se jim ne bo treba jeziti na posledice!

Ali so res tako naivni, da mislijo, da je prav vsega kriva le sebičnost? Brez dvoma je le-ta mnogo kriva, sedaj v dobi individualizma, ki jo vprav ljudje okrog »Slovenca« samo še podaljšujejo. Vsega pa vendar ne. Ali niso pomislili, da so možje in žene vzeli svinčnike v roke in začeli računati mogoče šele tedaj, ko jim je ukinjena draginska doklada na ženo in zmanjšana na otroka, pa so videli, da jim pri itak že »razkošnih« plačah ničesar več ne ostane? Da so vzeli svinčnike v roke šele tedaj, ko jim je zmanjšana mezdna, dohodek od posestva, obrti ali trgovine, ali pa celo šele tedaj, ko so izprevideli, da jim je dohodek enak ničli, ker so — brezposelni? Ali je tudi to sebičnost, če žena, ki s celim srcem hrepeni po materinstvu, beži pred spočetjem, ker noče, da bi otrok stradal, kakor strada že ona sama, ker smatra, da je greh trpinčiti otroka z gladom, ker jo je strah za otroka?

Seveda, če je bila gospoda okrog »Slovenca« zmožna, da kljub vsemu temu napiše dne 22. novembra, da celo preuredba našega gospodarstva in izboljšanje naših socialnih razmer stopa v ozadje pred — hrvatskim vprašanjem, potem je to sedanjše jadikovanje glede družin navadno lartelstvo!

Dvema gospodarjema se ne more služiti! Ali vera in krščanska socialna pravičnost ali strankarska politika in — hrvatsko vprašanje.

T. S.

JRZ + JNS = TOI = TBT?

Največje skupne zasluge JNS in JRZ so »Tata«, »Baf« in »Tivar«. Ker je tudi sedanja zbornica za TOI skupna zasluga obeh omenjenih strank, naj pazijo trgovci, obrtniki in industrijalci, da jim stranki ne zamenjata stari naslov zbornice z novim: zbornica za TBT (t. j. Tato, Bato in Tekstilno Industrijo VARAŽDIN), pozneje pa mogoče: zbornica za TPD.

Brezplačno pavziranje progovnega delavstva ter nevzdržno stanje prog v območju železniške direkcije Ljubljana

Često se je že v našem dnevnem časopisu, kateremu gre v tej zadevi vsa čast, obravnavalo naravnost obupno materialno stanje našega progovnega delavstva ter s tem v zvezi tudi nevzdržne razmere v pogledu stanja prog ljubljanske železniške uprave.

Kakor izgleda, rešitev tega, za narodno gospodarstvo velevažnega vprašanja nikakor ne more z mrtve točke, ter so, po dosedanjih izkušnjah sodeč, vse intervencije in vsa dokazovanja o nujni potrebi rešitve tega vprašanja skorajda brezuspešna.

Dve činjenici sta, ki govorita za nujen pristop k rešitvi.

Rešitev v socialnem pogledu govori za to, da se stalno zaposlenemu delavstvu nudi polna zaposlitev. Mogoče misli nepooblaščen javnost, da zahteva taka rešitev ogromnega denarja — izražena mogoče v stotih milijonih vsotah dinarjev; v resnici pa je potrebno za polno zaposlitev (25 dni v mesecu) delavstva do konca tekočega budžetnega leta jedva 2.000.000 Din. Radi pomanjkanja kreditov za mezde grozi delavstvu progovnovzdrževalne službe (pri zadetih je preko 2000) večdnevno pavziranje v tekočih zimskih mesecih. Do skrajnosti obubožan in nezadostno hranjen je progovni delavec danes, — sredi zime — s številno družino vred izpostavljen pomanjkanju v vsakem oziru. Prihrankov nimamo, ker celo polna zaposlitev mu ne nudi eksistenčnega minimuma. Kljub vsemu prizadevanju in delavoljnosti mu ni dano, da osigura sebi in družini vsaj najpotrebnejše kar potrebuje telo in duša. Takemu položaju mora slediti propast morale, narodne zavesti in telesnega zdravja. V čigavo korist?

Priznati je treba, da se v tem pogledu kaže dobra volja merodajnih tukajšnje železniške uprave, kar pa za rešitev vprašanja ni dovoljno.

Če merodajni ne smatrajo socialnega stanja osebja dovoljnim razlogom za pristop k urejevanju tega vprašanja, tedaj bi morali vsekakor upoštevati drugo členico, ki posega globoko v narodno gospodarstvo, t. j. stanje naših prog.

Pomisliti je treba, da so ravno proge v krajih dravske banovine stare, da so v pretekli dobi 80 let prenesle ogromna bremena vlakovnega prometa. V zadnjem času (po osvoboditvi) se vzdrževanju njih ne posveča one pažnje in skrbi kot to zahteva njih iztrošenost in jakost prometa. Slednji je merodajen za ugotovitev rentabilnosti in ta je pri nas dovoljna. Rentabilne proge igrajo pa v gospodarstvu države zelo veliko vlogo. V ostalih delih države so proge, kar jih ni novejšega datuma, vsaj popolnoma obnovljene. Njih stanje je povolnejše od naših, vsled tega ne zahtevajo tako intenzivnega vzdrževanja kot naše stare, izrabljene proge.

Proge v dravski banovini so važne predvsem v pogledu mednarodnega tranzitnega prometa, one so glavne arterije mednarodnih zvez v gospodarstvu posameznih držav. Dravska banovina meji na 3 gospodarsko in kulturno zelo močne soseske, ki so si v tesnih medsebojnih stikih (Avstrija, Madžarska, Italija).

Sedanje stanje naših prog ne spravlja v nevarnost samo mednarodnega ugleda naših železnic in države, preti tudi nevarnost, da bodo sosedje vsled slabega in počasnega prometa usmerili svoje transporte preko drugih držav. Temu bi sledil občuten padec dohodkov naših železnic in to ni podrejenega pomena. Če ni potrebne hitre rešitve, tudi ne more biti zanesljivega računanja na mednarodni promet. Upoštevati je vsekakor dejstvo, da imajo naši sosedje direktno železniško zvezo med seboj.

Sedanje stanje naših prog je posledica nesmotrnega upravljanja in financiranja. Preko znosljivosti se reducira kredit za delovne moči in material. Šefi in predstojniki edine skušajo zadovoljiti potrebam prometa, vendar pri najboljši volji ne zmorejo vseh zaprek. Odgovornost in obremenitev teh organov je preokročila svojo skrajnost. Dovolj zgovorni svedoki gorenjih trditvev so »zeleni loparji« (znak za počasno vožnjo) na odprti progi. Železniško

osebje se jih mora radi varnosti prometa pogosto posluževati. Svoj čas so bili ti znaki redek pojav, saj je stanje prog dovolilo, da je brzovlak vozil na gotovih delih proge z 90 km brzino, med tem ko se danes pomika jedva še s 60 km. Tudi v drugih odnosih brzih vlakov so izdatne razlike med prejšnostjo in sedanostjo.

Vsa dejstva, ki smo jih našli, zahtevajo nujnih obnovitvenih del. Ne samo gospodarski, tudi narodno-obrambni interesi zahtevajo takojšnjo remediuro, ker v odločilnih momentih je hitra in sigurna ekspedicija transportov velevažna. Nemci so imeli razmeroma zelo veliko začasnih vojni uspehov, predvsem radi urejenega in dobro organiziranega železniškega prometa.

Stanje naših prog je tako, da zahteva najmanj 8 letno pospešeno sanacijsko delo, če hočemo doseči nekdanjo višino. Z več

Židovstvo na Slovenskem

Kdo so židje po značaju? — Vsak človek, ki hoče izsesati iz sočloveka za sebe toliko koristi, ki niso daleč ne v sorazmeri s koristjo, ki jo je voljan prepustiti sočloveku, je v očeh množice »pravi žid«. — Vsak človek, ki izmogočava zmožnosti sočloveka, ne da bi mu privoščil sorazmerno gmožno ali duševno povzdigo, je v očeh množice »pravi žid«.

Kaj pa židje hebrejske krvi? — Tudi med njimi je mnogo blagih duš in po naših nazorih vestnih ljudi, ki sočloveka, bodi mojesovca, bodi nemojesovca, ne izkoriščajo, ampak se zadovoljujejo s primernim dobičkom. Ali, — po nesreči, — so taki v manjšini, ki se v celoti izgublja.

Odkod pa imajo vsi evropski narodi naziv: »hujši ko jud« in »pravi žid«, »hebrej v osebi«?

Življenje, — zgodovina, stik s hebrejci, jim ga je vtisnil! Vsem! Ne samo slovenskim narodom!

Poglejmo v katerokoli stoletje nazaj; zgodovina nam pripoveduje vedno in vedno o nezmernem izkoriščanju tistih, ki so se — po krivdi, ali pa po nesreči — zatekali k židom po pomoč.

Ali pa so židje tako brezsrčni, nečloveški? Ne. So ljudje, kakor drugi narodi. Še več. Žid židu je vedno brat. Žid žida ne zapusti v nadlogi, v revščini. Bodi žid arabske, grške, poljske (?) španske ali katerekoli govornice ali »narodnosti«, vsi se smatrajo za brate. In če propada gospodarstvo države (n. pr. po izgubljenih vojnah) in potegne v vrtnec propada tudi žide (kar pa ni vedno posledica), židovsko občestvo ni prav nič oškodovano.

Premoženje države se je izteklo preko meje — v druge države, spet židom v roke. Židovstvo je okoriščeno, tudi če pol sveta gospodarsko propade. Zato se židje branijo svoje države, kjer bi bili gospodarji in — služje židje. Bili bi silno oškodovani, v slučaju političnih zmed. Sedaj pa so jim te le v občestveno korist.

Kako pa je prišlo do tega? — To je ravno, na kar moramo odgovorjati! Žid ne priznava krščanskega načela, da smo vsi ljudje bratje; ne pozna naše ljubezni do bližnjega; vzgojen je že tisočletja tako, da smatra vse ostalo človeštvo za manjvredno. Samo židovska kri nosi kal za »izveličarja«, ki pa ne bo za vse narode, ampak le za hebrejce, žide. Oni so božji otroci; izvoljeni narod. Vsi drugi bi smeli biti le še podložniki, — za katere je itak pisana »postava« v Mojzesovih knjigah, kako naj ravnaajo z njimi; — kadar bodo židje obvladali tudi politično, kakor je sedaj denar — ves svet in bo vladal še ne rojeni izveličar. Kar torej pospešuje dosego tega smotra, to vse je židu »niravno in pravično«.

In Slovenija? Dosedaj nam ni znana niti ena židovska rodbina, ki bi ljubila naš narod ali se imenovala slovenska. Tudi v Prekmurju, kjer so že davno »doma« — je ni. Vsi židje so na severu Nemci, na jugu Lahi, Španci, Grki. Pri nas pa so tudi poljski in češkoslovaški židje le — Nemci.

Slovenskih židov (hebrejske krvi) pri nas ni bilo.

Tudi v »svobodnem« XIX. stoletju nismo še imeli skoraj nič židov v krajih ob Savi in Dravi in sovodju. V Celju sta okoli 1890 bili samo dve rodbini (dveh bratov!) židovski. Od kar pa imamo narodno državo

dnevnim izprtem delavstva — kot grozi, se pa stanje prog le slabša. S pristopom k intenzivnejši sanaciji bi bilo končno rešeno pereče socialno vprašanje progovnega delavstva glede zaposlitve in konkurenčna sposobnost naših prog.

Ako v notranjosti države uvajamo aerodinamične vlake s 120 km brzine (primerjaj z dopustnimi brzinami na naših progah) moramo na drugi strani posvečati dovolj pažnje predvsem onim progam, katere služijo izrazito mednarodnemu prometu in donajajo velike dohodke državi in blaginji. Rešitev ni niti tako težka, saj imamo pretežni del materiala (gramoz, pragi, žel. klini, ploščice in slično) v lastni državi ter bi bili zaenkrat vezani le na uvoz tračnic. Tudi sposobnih in delavoljnih ljudi imamo na pretek.

Smatramo za potrebno, da obvestimo v tem vprašanju vso javnost, da tudi ona podpre naše socialno in za državno gospodarstvo upravičeno stremljenje.

Oblastni odbor Udruženja jugoslovanskih narodnih železničarjev in brodarjev — Ljubljana.

ORGANIZACIJA »ZBORA«

VESEL BOŽIČ IN ZMAGONOSNO NOVO LETO ŽELE VSEM TOVARIŠEM IN NJIHOVIM DRUŽINSKIM ČLANOM

Banovinski odbor, Ljubljana;
Banovinsko poverjenišvo O. Z., Ljubljana;
Starešinstvo organizacijskega področja, Ljubljana;
Sreski odbor, Ljubljana;
Sreski odbor O. Z., Ljubljana;
Sreska poverjenišva in odbori krajevnih organizacij Zbora na ozemlju Dravske banovine.

ZBOR V SREZU SLOV. KONJICE

Oplopnica. V soboto, dne 12. t. m. je bil v Oplopnici sestanek »Zbora«, ki je bil prav odlično obiskan, čeprav se ni priredila kakšna posebna propaganda. Tov. Zupančič iz Ljubljane nam je prav izčrpno poročal o razvoju našega pokreta v naši banovini. Pri tej priliki se je tudi dotaknil dogodkov zadnjega časa in nam pokazal v prav jasnih barvah delovanje raznih internacionalnih sil ter nas pri tej priliki opozarjal, da bodimo jako previdni pred volkovi v ovčjih oblačilih. Prav lep večer je bil in vsi si iz vsega srca želimo, da bi se češče sestali in v prijateljskih pomenkih obravnavali vsa vprašanja naše sedanosti in bodočnosti.

Žreče. V nedeljo, dne 13. t. m. je bil pri nas informativni sestanek »Zbora«. Poročal je tov. Zupančič iz Ljubljane o gospodarskem in političnem položaju naše zemlje. Pokazal nam je prav lepo, kako zavzemamo v sklopu evropskih držav važno mesto, kar bo pa prišlo v polni meri do izraza le tedaj, ko bomo znali urejevati vsa gospodarska in politična ter socialna vprašanja popolnoma samostojno, brez vpliva raznih tujih sil iz inozemstva. Očrtal nam je bogastvo naše zemlje in pokazal, kako tuji bogate. Orisal nam je tudi vlogo Židov, za kar smo mu prav iskreno hvaležni. Res je, da smo šele sedaj videli, kam nas vodi liberalna demokracija.

Za svoja izvajanja je žel tudi priznanje. Saj nas je bilo zbranih okoli 80, ki smo enodušni v tem, da bi se taki sestanki morali vršiti še večkrat. Hvaležni smo tudi tov. Hmelaku za trud in naj bo uverjen, da nas bo prihodnjič veliko več, čeprav ni naša vas bog ve kako velika.

Žiča. V nedeljo, dne 13. t. m. je bil v naši vasi informativni sestanek »Zbora«. Poročal je tov. Zupančič iz Ljubljane. Spočetka smo gledali na stvar z velikim nezaupanjem, ali ko nam je razložil resnost položaja smo uvideli, kako »globoko« moramo segati, da zajamemo čašo čistega vina. Na tak način bi se naučili samostojno misliti in temne frimasonske in židovske sile bi nas ne izkoriščale, kakor nas sedaj. Tudi naša prirodna bogastva bi ne bogatila tujcev, temveč polagala temelje blagostanja našim otrokom, našim potomcem. Tov. Hmelaka pa prosimo, da bi organiziral še več takih sestankov. Pri tem pa naj bo uverjen, da nas prihodnjič ne bo samo okoli 30, temveč mnogo, mnogo več.

III. zbor članstva mesta Ljubljane

je bil v nedeljo dne 20. t. m. v kletni dvorani hotela Metropol v Ljubljani. Za snov tega zbora je vzeto vprašanje: Jugosl. ljud. gibanje Zbor in družina ter v zvezi s tem žensko vprašanje. Zbor je vodil tov. dr. Kandare, referiral je tov. Šturm, k besedi pa se je oglasil tudi naš tovariš iz Litije dr. Mazek. Zbor je bil kljub neprikladnemu času, kakršen je bil izbran po sili razmer, vendar lepo obiskan. Posebno pa moramo naglasiti, da se je istega udeležilo tudi sorazmerno lepo število naših žena in deklet, kar priča, da se je tudi naše narodno žensko začelo zavedati, da ga samo Zbor lahko zopet dvigne na visoki pedestal stebra družine in države, kamor spada.

ZBOR V SREZU LAŠKEM

Dol pri Hrastniku. V nedeljo, 20. t. m. je imelo t. g. Zbor svoj informativni sestanek. Delegati iz Ljubljane so nam na prav lep in jasn način predložili položaj, v katerem se nahaja svet in s tem tudi mi. Prav hvaležni smo tovarišem, da so nam objasnili vlogo židovstva in frimasonstva v toku političnega življenja. Naj le še pridejo, da nas popeljejo iz teme v dan do zmage luči.

Širite »Zbor«!

Poravnajte naročnino!